

EU-ETS en Indirecte Kosten Compensatie IKC-Regeling

***Verleng de IKC-Regeling tot 2030 en maak deze gelijkwaardig aan andere EU Lidstaten,
zodat een gelijk speelveld ontstaat waarin onze bedrijven effectief verduurzamen***

FME Position paper, juni 2025

Samenvatting

Het Europese ETS-1 (Emissions Trading System) verplicht Europese bedrijven en elektriciteitsproducenten om emissierechten te kopen voor hun CO₂-uitstoot. Deze zogenoemde CO₂ belasting betekent hogere kosten en elektriciteitsprijzen voor de Europese industrie. Hierdoor ontstaat een ongelijk speelveld met niet Europese bedrijven en het risico dat productie en CO₂-uitstoot zich verplaatst naar landen buiten de EU. Dit effect staat bekend als ‘carbon leakage’.

Lidstaten mogen, met toestemming van de Europese Commissie, bedrijven de betaalde ETS kosten gedeeltelijk compenseren door het instellen van een IKC-Regeling. Nederlandse bedrijven betalen aan het Europese ETS-1 systeem. De Europese Commissie betaalt daaruit aan Nederland gemiddeld 1,4 miljard per jaar¹. Een volwaardige IKC-regeling in Nederland kost ca. 200 miljoen² per jaar en is bedoeld voor bedrijven met een hoog elektriciteitsgebruik, ook stelt IKC eisen aan verduurzaming.

Bedrijven moeten o.a. de CO₂-uitstoot met 3% per jaar reduceren als ze IKC ontvangen. De ETS inkomsten van ca. € 1,4 miljard, zijn ruim voldoende om de IKC uitgaven van ca. € 200 miljoen af te dekken. Na het afschaffen van de IKC in 2022 ontstond een ongelijk speelveld. Voor 2024 heeft het kabinet de IKC-ETS met € 186 miljoen eenmalig hersteld. Het kabinet heeft in de Voorjaarsnota van 2025 de IKC -Regeling hersteld voor de jaren 2025-2027 met een budget van €497 miljoen.

IKC Budget tot 2030 en een supercap

FME is positief dat het kabinet de IKC voor de jaren 2025-2027 voortzet met een totaalbudget van € 497 miljoen. FME heeft daar vanaf 2023 intensief voor gepleit. FME constateert wel dat de Voorjaarsnota 2025 het gelijke speelveld nog niet volledig herstelt en vraagt om drie verbeteringen:

1. Verleng de IKC-regeling tot tenminste 2030. Dit biedt bedrijven (en hun buitenlandse moederbedrijven/investeerders) de zekerheid dat investeringen terugverdiend worden.
2. Compenseer tot 100% en stel de financiële voorwaarden gelijk aan buurlanden. Landen zoals Duitsland compenseren tot 100% van de ETS kosten. Nederland compenseert maximaal 75%. Hierdoor blijft er sprake van een ongelijk speelveld. Nederland kan dit oplossen door een zogeheten ‘supercap’ toe te passen. De supercap stelt de overheid in staat om extra te compenseren als de resterende ETS kosten na 75% compensatie voor een bedrijf meer dan 1,5% van de toegevoegde marktwaarde bedragen.
3. Zet in op gelijke emissiefactoren. Europese regels staan grote verschillen toe bij de nationale implementatie van ETS-IKC. Zo is het beschikbare IKC-bedrag voor bedrijven afhankelijk van de nationale CO₂-emissiefactor.³ Nederland rekent met een standaard factorwaarde van

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/begrotingen/2023/09/19/xiii-economische-zaken-en-klimaat-rijksbegroting-2024>

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidsfinancien/documenten/publicaties/2025/04/18/voorjaarsnota-2025>

³ [E-bridge rapport, p60&64](#)

0,45, vastgesteld door de EU, Duitsland met 0,72. Hierdoor krijgt een Duits bedrijf een hoger IKC-bedrag betaald dan een vergelijkbaar Nederlands bedrijf. Andere landen zoals België en Frankrijk hebben zelf hun emissiefactor berekend en laten goedkeuren door de EU, waardoor zij nu rekenen met een waarde van 0,51 (i.p.v. 0,36 vastgesteld door de EU). Nederland kan zelf ook zo snel mogelijk beginnen met het berekenen van een eigen CO2 emissiefactor. Dit biedt de kans een hogere waarde te laten vaststellen en meer compensatie te mogen geven.

ETS-2 voor brandstoffen

NIEUW

In aanvulling op het bestaande ETS-1 zal er vanaf 2027 een ETS-2 systeem in effect komen, met dezelfde systematiek maar nu op de levering van fossiele brandstoffen. Vanaf 2027 moeten brandstofleveranciers t.b.v. de volledige mobiliteit, diensten en bouwsector emissierechten kopen. ETS-2 zal een stijging van de brandstofprijs voor bedrijven en consumenten als gevolg hebben. In tegenstelling tot het ETS-1 zullen er tot en met 2029 wel extra certificaten vrijkomen als de veilingwaarde per certificaat boven de 45 Euro komt. Dit is een goede maatregel en voorkomt tot 2030 onverwachte prijsspieken van brandstof als gevolg van ETS-2.

Nationale CO2-heffing versnelt carbon leakage

Nederland heeft bovenop het ETS als enige EU-lidstaat een Nationale CO2-heffing (NCH) voor de industrie. Deze NCH heeft als doel de verduurzaming en CO2 afname bij de industrie te garanderen. De Internationale vergelijking van de effecten van het Nederlandse klimaatbeleid voor de energie-intensieve industrie (Speelveldtoets 2025 door PwC ⁴) toont aan dat hogere directe kosten door CO2-beprijzing ten opzichte van andere landen leiden tot een significant concurrentienadeel. Hierdoor neemt bereidheid van bedrijven om te investeren in Nederland af. Subsidies zijn te onzeker en komen te laat. De infrastructuur nodig voor waterstof en elektrificatie ontbreekt. FME vindt dat de NCH verduurzaming juist verhindert en moet worden afgeschaft conform twee aangenomen moties in de Tweede Kamer ⁵.

Samengevat

Het FME is positief dat het demissionair kabinet de IKC-Regeling voor de komende drie jaar wil verlengen met € 165 miljoen per jaar. Het is wel cruciaal dat het kabinet de IKC-middelen voor de industrie begroot tot en met 2030, zodat bedrijven investeringszekerheid hebben. De inkomsten uit het ETS-1 zijn met € 1,4 miljard ruim voldoende om de uitgaven van een verbeterde IKC-Regeling van ca. € 200 miljoen af te dekken. Daarmee betalen bedrijven voor hun eigen verduurzaming.

Gebruikte bronnen:

PWC ETS-2 verplichtingen en energieproducten	08/24
Uitvoerbaarheid toets NEA	09/24
ETS-2 standaarden en implementatie	2025
PBL rapport over CO2 heffing	04/24
Electricity Cost Assessment, E-Bridge	03/24
Voorjaarsnota 2025	04/25
EZK Rijksbegroting 2024	09/23
Speelveldtoets 2025 strategy & PWC	04/25

⁴ <https://open.overheid.nl/documenten/f24c5701-8eef-4133-b7ca-05a26e5fcb7b/file>

⁵ Motie Van Dijk c.s. 18 juni 2025 en motie Flach Vermeer 2 juli 2025